

De Sabadell i del seu rodal

El Pedregar

per Joan Alsina i Giralt

Tot i que bona part dels sabadellencs ja d'una certa edat recordem com a carrer del Pedregar el carrer estret que anava de la Plaça del Dr. Robert, els Jardinetes, fins a la Plaça Major, cal dir que el veritable nom d'aquest carrer era el d'Alt Pedregar, nom que el diferenciava de l'autèntic Pedregar, existent avui encara i que durant uns quants anys fou anomenat Baix Pedregar.

El carrer del Pedregar s'havia conegut també amb altres noms. Del 1600 trobem un document que en diu: "el carrer del Pedregar o de Granollers". Recordem que aquest carrer era la sortida del camí de Sabadell a Granollers i que al seu final, a l'entroncament amb el carrer Sant Joan hi havia el Portal de Granollers.

També el trobem citat amb el nom de carrer de Sant Jacint: "en el carrer del Pedregar o de Sant Jacint" diu un document de 1720; nom degut a la Capella que hi havia dedicada a aquest Sant.

Aquesta Capella fou ordenada construir l'any 1558 per la Universitat de la Vila i baix la invocació de Sant Roc i Sant Sebastià; realitzà la construcció, l'any 1564, Pere Borges, mestre de cases de Bezièrs, del regne de França. La Capella fou construïda al costat del primer edifici de l'Hospital, al carrer del Pedregar, carrer que aleshores anava fins a l'actual Racó del Campanar, i molt prop d'aquest darrer lloc. L'any 1595 fou canviada l'advocació de Sant Roc i Sant Sebastià per la de Sant Jacint i la Capella era també anomenada Capella de l'Hospital. Així veiem que en uns papers de l'any 1744 s'hi llegeix: "en el carrer dit del Pedregar i abans de l'Hospital". Cal recordar que el tercer emplaçament de l'Hospital, l'any 1751, fou també al carrer del Pedregar i al lloc que ocupa avui la Caixa de Pensions.

L'altre Pedregar, l'Alt Pedregar, que començava a la part baixa de l'actual Església dels Pares Missioners i acabava a l'actual carrer del Mestre Rius, havia tingut també diversos noms: el 1405 el trobem documentat com a "carrer dit den Mura"; el 1710 el trobem ja sols citat amb el nom de Muntada: "la volta de Sant Cristòfol, a ponent ab el carrer den Muntada". És l'any 1744 que el trobem citat amb el darrer nom que tingué, Alt Pedregar: "en el carrer dit den

Muntada i ara del Pedregar de Dalt", diu una escriptura d'aquest any.

L'origen del nom del Pedregar no queda pas massa clar.

Miquel Carreras, en els seus "Elements d'Història de Sabadell" ens diu: "Al segle XIV va desaparèixer de Sabadell la família de bon record dels Sa

Il·lustració del llibre "Dels Carrers de Sabadell".

Muntada, que va traslladar-se a Barcelona deixant una filla maridada amb Arnau del Molí, dit el Moliner del Pedregar, que era un paratge de terra hortiva de l'altra banda del riu, al lloc que ara hi han els horts del Romau. És fàcil que aquest casament preparés el canvi de nom del carrer Sa Muntada"; jo no ho crec pas així, ja que Carreras ens situa la desaparició de Sabadell de la família Sa Muntada en el segle XIV i el carrer Sa Muntada no canvià el nom,

com hem vist, fins a inicis del segle XVIII.

De la peça de terra que cita Carreras, el Pedregar de l'Horta del Romau, s'en troben documentades forces referències: un document de 1407 diu: "en la Horta Major dita del Pedregar, a llevant amb el mas Romau"; i l'any 1428 trobem citat l'establiment de "un molí d'esmolat ferra-mentes en el lloc dit el Pedregar, a sol ixent amb honors del mas Romeu i a ponent amb el riu Ripoll"; i del 1562 trobem aquesta altra referència: "en el lloc dit el Pedregar, a sol ixent amb honors del mas Romau i a ponent amb el riu Ripoll".

¿Podria ser que aquest carrer prengué el seu nom pel fet de ser el camí que anava a l'horta del Pedregar al Ripoll?; no ho crec, però ja que en cap cas hem vist citat aquest carrer com a camí i per altra part tenia més importància com a camí el fet de ser el de Granollers.

Hi ha també una altra possibilitat a l'origen del nom.

En un procés de la Cúria de Sabadell, de l'any 1737, hi consten les declaracions d'uns testimonis, Baptista Moixí, aprenent d'oller, i de Feliu Manaut, aprenent de teixidor; Moixí declara: "Y a la que fuimos cerca de dicha Puerta llamada de Barcelona, cerca de veinticinco pasos de aquella y al subir la muntada de piedras que allí se halla"; i Manaut confirma l'existència d'aquest munt de pedres quan diu: "Y antes de subir las piedras que se hallan en dicho camino real, muy cerca de la huerta del señor Pablo Rojas".

¿No podria ser, tot i que un dels testimonis ens situa el lloc vint i cinc passos més avall de la Porta de Barcelona i l'altre a l'horta d'en Rojas, que era fora muralles i tocant el camí de Barcelona, que bona part d'aquest indret fos un munt de pedres o pedregar, com diuen aquests testimonis?

La configuració d'aquest paratge, forta pendent des de l'actual Passeig de la Plaça Major fins al cap de la Rambla, o camí de Barcelona, i cap el carrer de Sant Joan, podria molt bé fer que les escorreries de la pluja s'emportessin tota la terra i convertissin aquest lloc en un bon pedregar.

RIBAS

ÒPTICA DE QUALITAT

Avgda. Barberà, 399
Tel. 710 04 82

Pedregar, 16
Tel. 725 65 60

Via Massagué, 32
Tel. 725 13 36